

Succes med dyrkning af øko-vinterraps opnås ved at være omhyggelig i alle led af produktionen.

Øko vinterraps giver godt - men risikoen er stor

Konklusion

Succes med dyrkning af øko-vinterraps opnås ved at være omhyggelig i alle led af produktionen. Derved opnås store kraftige planter, der er mere modstandsdygtige over for både ukrudt og skadedyr. Planlæg kun vinterraps i en mark, hvor forfrugten er god, og hvor der kan sås til tiden i et perfekt såbed. Tjek i det tidlige forår om rapsen kan overleve angrebet af rapsjordloppens larve.

Udfordring: Øko-raps bliver godt betalt - men udfordringer med skadedyr gør det til en højrisiko afgrøde.

Af Lars Egelund Olsen, Seges, Økologi

Der er mangel på rapsolie, og de gode priser, der p.t. er over 7 kr. pr. kg for kommende høst, gør økologisk raps til en økonomisk meget attraktiv afgrøde. Det danske konsummarked er ved at være dækket med økologisk rapsolie, men en stor efterspørgsel fra

navnlig Tyskland er med til at opretholde de gode priser.

Samtidig er raps en eftertragtet proteinkilde til de økologiske husdyr, især fordi den har et forholdsvist højt indhold af aminosyren methionin.

Udfordringen er skadedyr

Både rapsjordlopper og glimberbøsser kan lave alvorlige ska-

der på vinterraps. Rapsjordlopper kan, når uheldet er ude, forårsage så store udbyttetab, at afgrøden reelt går tabt. For økologer bliver vinterraps derfor betragtet som en højrisiko afgrøde.

Glimmerbøsser laver skader, når rapsen står i knopstadiet, hvor de med deres gnaw ødelægger blomsteranlæggene. Når først rapsen blomstrer, tiltrækkes glimmerbøsserne af blomsternes gule farve, og glimmerbøsserne er nu nyttige bestøvere.

Rapsjordlopperne kan æde så voldsomt af planterne i fremspiringsfasen, at de hæmmes, og plantebestanden udtyndes, men det er især rapsjordloppers larve, der lever i og udhuler bladstilke og stængler, der giver det store udbyttetab. Planternes vækst hæmmes, og der er øget risiko for, at de ikke klarer vinteren. Ofte er symptomerne først tydelige i foråret, hvor de angrebne planter ikke kommer i vækst.

Rapsjordlopperne lægger deres æg i jorden tæt op ad rapsplanterne. Når larven er udklækket, kravler den op på rapsplanten og gnaver hul i bladstilken, hvor

den lever den første tid. Senere vil den typisk fortsætte med at gnave gange i rapsens hovedstængel og dermed svække planterne.

Bedste middel mod skadedyr

Store rapsplanter i god vækst har en særdeles god evne til at kompensere for angreb af glimmerbøsser ved at sætte sideskud. Engelske undersøgelser viser, at i en rapsmark med kraftige planter i god vækst skal der være over 20 glimmerbøsser pr. plante, før det har en udbyttmæssig betydning.

På samme måde kan store rapsplanter i god vækst klare angreb af flere rapsjordlopper i stænglen, før planten bliver alvorligt svækket.

Mange rapsjordlopper i 2016

Hidtil har antallet af rapsjordlopper optrådt i cyklusser med kraftige angreb hvert syvende til otte år. Efter år med mange og kraftige angreb af rapsjordlopper kommer der tilsyneladende flere år med færre og mildere angreb.

Som det fremgår af figuren, var de sidste kraftige angreb i år 2008, og antallet i efteråret 2014-

Gode råd til dyrkingen

- Så senest 10. august i et pløjet og godt såbed. På milde og kystnære lokaliteter kan såningen godt trækkes til den sidste halvdel af august.
- Såning på rækker og radrensninger øger dyrkningssikkerheden.
- God forfrugt belønnes - f.eks. kløvergræs e.l., der er med til at sikre store og modstandsdygtige planter.
- Prioritér gødning til raps både efterår og forår.
- Lav en optælling af jordlopper i planterne i februar-marts, og vurder om der er planter nok, og om de er store og kraftige nok til at overleve et evt. angreb.

2015 har igen været tiltagende. Det kunne dermed se ud til, at der igen vil komme et år med mange rapsjordlopper, men der er ofte stor lokal variation.

En svensk prognose for angrebsgraden af rapsjordlopper bygger på antallet af rapsjordlopper i rapsplanter i foråret.

I foråret 2016 undersøgte Jordbruksverket i Alnarp i Sydsvenske rapsmarker for rapsjordlopper. De fandt mange larver, men dog færre end i foråret 2015.

Den svenske prognose varsler dermed middel til kraftige angreb af rapsjordlopper i det kommende efterår. I Danmark forventes også relativt kraftige angreb, men med variation fra mark til mark.

Fangst af rapsjordlopper fra 1992 - 2015.

